

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство за људска права и изbjеглице
BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry for Human Rights and Refugees

UNHCR
The UN Refugee Agency

20. juni/lipnja, Svjetski dan izbjeglica

Zajedno za najugroženije

Naslovnica:

Povratnički par s djecom ispred svog novog doma u Bijeljini.
Fotografija: UNHCR/V.Ćerimagić

Sarajevo, 20.6.2016

Brošuru zajednički pripremili Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine i Predstavništvo UNHCR-a u Bosni i Hercegovini. Fotografije i članci su vlasništvo MLJPI i UNHCR-a, ili sukladno oznaci.

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство за људска прava и избјеглице
BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry for Human Rights and Refugees

Ministrica za ljudska prava i izbjeglice BiH
SEMIHA BOROVIĆ

Više od polovine prijeratnog domicilnog stanovništva je u periodu od 1992. do 1995. godine prinudno napustilo svoje domove u Bosni i Hercegovini, a otprilike 98.000 osoba još je uvijek u statusu interno raseljenih osoba, što BiH svrstava među zemlje sa najvećim izbjegličko-raseljeničkim problemom u Evropi.

Aneksom VII Dejtonskog mirovnog sporazuma potvrđena je opredijeljenost poštivanja prava izbjeglih i raseljenih osoba, posebno prava na povratak, kao i prava na povrat imovine i/ili kompenzaciju.

Vlasti Bosne i Hercegovine opredijeljene su Revidiranoj strategiji za implementaciju Aneksa VII iz

2010. godine, i iz tog je razloga Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH od 2011. godine poduzelo brojne inicijative u pravcu osiguranja sredstava za suštinsko zatvaranje izbjegličko-raseljeničkog poglavlja što je prije moguće, jer predanost dobrobiti izbjeglica, interno raseljenih osoba i povratnika u Bosni i Hercegovini nije samo humanitarne prirode. Cjelovita provedba Sporazuma o izbjeglicama i raseljenim osobama i dalje ostaje suštinsko pitanje i ključni preduslov trajne stabilnosti i mira, ne samo u našoj zemlji, nego i u cijelom regionu.

Iako su ogromni naponi koje poduzima BiH na svim nivoima, uz ve-

Fotografija: UNHCR/V. Čerimagić

Ekonomska održivost povratka najugroženijih raseljenih ljudi ili njihove integracije u nove sredine od velike je važnosti za uspjeh Revidirane strategije za implementaciju Aneksa VII DMS-a.

liki doprinos međunarodne zajednice, nesumnjivo donijeli stvarne i značajne rezultate, preostali su brojni izazovi na planu osiguranja pristupa pravima zagarantiranim međunarodnim i domaćim pravnim

okvirom:

- Najveći broj izbjeglih i raseljenih osoba i dalje se ne mogu vratiti zato što njihova prijeratna imovina još nije obnovljena ili zato što u njihovim mjestima povratka teren nije

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство за људска права и избјеглице
BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry for Human Rights and Refugees

očišćen od mina te nema osnovne infrastrukture;

- brojne osobe koje prije rata nisu posjedovale nikakvu imovinu, nisu ni imale priliku da iskoriste neki projekt koji bi njima i njihovim porodicama omogućio iznalaženje trajnog rješenja kroz rekonstrukciju, mjere održivosti;

- istovremeno, brojni povratnici koji su se do sada vratili suočavaju se sa teškom socijalnom situacijom koja ugrožava mogućnost njihovog opstanka u mjestima povratka;

- ekonomske prilike su i dalje vrlo oskudne, često nedostaje infrastruktura, uključujući električnu energiju, a njihov pristup pravima i uslugama kao što su zdravstvena zaštita, školstvo, socijalna zaštita i penzije, ograničen je zbog različitih razloga;

- nerijetko su ova ograničenja ukorijenjena u diskriminaciji, što je u suprotnosti s principima Aneksa VII, Ustava BiH i međunarodnog prava. Nerijetko, primarnu poteškoću povratku predstavlja izmijenjeno socijalno okruženje u kojem se nalaze brojne osobe, naročito mladi koji tragaju za mogućnostima za višim obrazovanjem i zapošljavanjem u većim gradovima, a ne u ruralnim sredinama;

- poseban problem predstavlja nemogućnost zadržavanja stečenih prava u mjestima raseljenja, uključujući i prava koja se ne mogu prenijeti po povratku, a stečena su

u mjestima privremenog prihvata. Kako bi odgovorilo na ove preostale velike izazove, Ministarstvo će primijeniti još konzistentiji pristup koji se temelji na potrebama, pokušati proširiti postojeće dobre prakse stečene u zajedničkom radu, na općinskoj razini, na odabiru korisnika. Isto tako, stremit ćemo jačanju koordinacije na svim nivoima, uključujući državna ministarstva, kako bismo osigurali blagovremeni dovršetak Revidirane strategije.

Svjesni smo da su naši međunarodni partneri pred velikim izazovom svjetske migrantske krize, ali s obzirom na veliku disproporciju između ulaganja i stvarnih potreba za realiziranje strateških ciljeva iz Strategije BiH za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma, nadamo se da ih taj izazov neće pokolebati i da neće posustati na dobro trasiranom putu podrške procesu povratka u BiH.

To je jedini način da Aneks VII usitinu bude proveden, jer samo zajedno imamo kapacitet pomoći najugroženijima, a u BiH su to, bez sumnje, izbjegle, raseljene osobe i povratnici koji zaslužuju da žive život dostojan čovjeka u 21. stoljeću.

Povratnik u Bosanski Petrovac, u novom stanu koji mu je dodijeljen na korištenje putem IPA projekta „Moje mjesto pod Suncem“ financiranog od EU

Fotografija: UNHCR/M. Poturović

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство за људска права и изbjеглице
BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry for Human Rights and Refugees

Šef Delegacije EU i specijalni predstavnik EU, ambasador LARS-GUNNAR WIGEMARK

Danas, kad obilježavamo Svjetski dan izbjeglica, naše misli su sa više od 65 miliona žena, djece i muškaraca širom svijeta koje su zbog rata, sukoba ili progona bili primorani da napuste svoje domove. Polovinu ove izbjegličke populacije danas čine djeca. Možemo utvrditi njihov broj, ali nikada ne možemo izmjeriti količinu patnje, broj razorenih porodica, uništenih djetinjstava i života onih koji bježe od rata ili nesreće.

Sukob u Bosni i Hercegovini je za posljedicu imao više od dva miliona izbjeglica i raseljenih lica u 1995. godini. U proteklih 25 godina mnogo njih se vratilo u svoje domove. EU je pomogla u obnovi

oko 30.000 kuća i otvaranju više od 4.500 novih radnih mjesta. Ali, ovaj posao nije završen sve dok postoji i jedna porodica koja se želi vratiti, a nije u mogućnosti da to i ostvari.

Svaki muškarac, žena i dijete koji su se vratili da žive u gradovima i selima širom Bosne i Hercegovine i cijele regije Balkana dokaz su proste činjenice:

Evolucija modernog demokratskog društva utemeljena je na reintegraciji zajednica, a ne na trajnoj podjeli.

Najveća prepreka povratku nije više političke ili administrativne

Izbjeglica iz Hrvatske pred svojom kućom u općini Trebine koja mu se obnavlja uz pomoć Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja.

Fotografija: RHP/G. Svački

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство за људска прана и избјеглице
BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry for Human Rights and Refugees

EU podržava razne mjere ekonomske održivosti povratka raseljenih ljudi u staru ili njihove integracije u novu sredinu

prirode, danas je to nepostojanje ekonomskih mogućnosti. Pružanje trajnih stambenih rješenja za najugroženije i interno raseljene osobe je jedan od ciljeva Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja, zajedničke inicijative Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Crne Gore i Srbije, koju podržava EU.

Svaka reforma koja olakšava pokretanje novih preduzeća u Bosni i Hercegovini, ili privlačenje investicija, odnosno otvaranje novih radnih mjesta, povećava mogućnost izbjeglicama i raseljenim licima da se vrate u svoje domove. Potrebno nam je mnogo više takvih reformi, a moramo pomoći da se osigura da svaka od tih mjera bude dugoročno održiva.

Mi ćemo nastaviti zajednički rad u tom pravcu sa našim partnerima – Ministarstvom za ljudska prava i izbjeglice BiH, entitetskim ministarstvima za izbjeglice i raseljena lica, Odsjekom za izbjeglice, raseljena lica i stambena pitanja Brčko distrikta BiH, općinskim vlastima i lokalnim zajednicama, kao i našim partnerima u međunarodnoj zajednici, UNHCR-om, kao vodećom organizacijom.

Podsjetimo se, na ovaj dan, evropskih vrijednosti, naročito solidarnosti koju trebamo pokazati prema onima koji imaju manje sreće. Mili oni ljudi širom svijeta i dalje trebaju našu pomoć kako bi preživjeli i živjeli dostojanstveno.

Višegodišnja socijalna i ekonomska izoliranost raseljenih ljudi, poput ove starije žene u kolektivnom centru u Tešnju, iziskuje implementaciju ciljanih i održivih rješenja.

Fotografija: UNHCR/Čerimagić

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство за људска прана и избјеглице
BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry for Human Rights and Refugees

Fotografija: UNHCR/M. Poturović

Regionalni predstavnik UNHCR-a za jugoistočnu Evropu i predstavnik UNHCR-a u Bosni i Hercegovini ANDREW MAYNE

Na Svjetski dan izbjeglica 2016. godine smo u mislima sa 65 miliona ljudi širom svijeta koji su prisilno raseljeni nasiljem i sukobima. Oni su dio naše ljudske porodice i njima je potrebna naša zaštita.

Ali, među njima je i na desetine hiljada raseljenih osoba u Bosni i Hercegovini i u susjednim zemljama za koje i 20 godina nakon rata još uvijek ne postoji rješenje.

U BiH se gotovo 100.000 ljudi još uvijek vodi kao interno raseljeni. Njima je potrebno stvarno rješenje: sigurna i pouzdana mogućnost ostvarivanja prava, korištenja usluga, egzistencija i pristojan stambeni prostor, kao i kontinuirana podrška kako bi im se pomoglo,

kada god je to moguće, da se vrate u svoja prijeratna mjesta prebivališta.

Među njima je na hiljade porodica s malodobnom djecom i na stotine nemoćnih osoba starije životne dobi koje još uvijek borave u preko 150 „privremenih“ kolektivnih centara širom BiH, pod istinski neprihvatljivim uvjetima.

A UNHCR procjenjuje da gotovo 50.000 ljudi koji su se već vratili u sredine u kojima su danas manjina još uvijek nema mogućnost ostvarivanja svojih prava, korištenja usluga niti egzistenciju i odgovarajući stambeni prostor i nisu u mogućnosti da se kreću u pravcu istinski održive reintegracije.

Komisije za zaštitu i inkluziju okupljaju predstavnike lokalnih vlasti i civilnog društva sa zajedničkim ciljem identifikacije najugroženijih raseljenih porodica te osiguranjem najučinkovitije pomoći.

Od milion ljudi koji su izbjegli iz BiH u susjedne zemlje i dalje, oko 2.500 porodica, prema tvrdnjama, nije u stanju postići rješenje bez pomoći povratku na svoje ognjište u BiH.

Ti ljudi, koji su među najugroženi-

jom i najranjivijom populacijom u BiH, imaju pravo da znaju: da li pomoć stiže? Ili, da li su zaboravljeni i odbačeni zbog drugih prioriteta? Kakva je vrsta pomoći na raspolaganju i kako ćemo osigurati da moć stigne do ljudi sa najakutnijim

potrebama?

Danas, na Svjetski dan izbjeglica 2016. godine, UNHCR i Evropska unija se pridružuju ministrici za ljudska prava i izbjeglice BiH, Semih Borovac, s jasnim odgovorom:

Pomoć sada dolazi brzo – i zajedno radimo kako bismo došli do onih u stanju najveće potrebe.

Strategija postoji; planovi su usaglašeni među velikim brojem partnera i aktera; provode se projekti putem kojih će pomoć primiti oko 34.000 povratnika, izbjeglica i interno raseljenih osoba.

Ono što je sada neophodno su udružena, zajednička nastojanja da se završi realizacija Revidirane strategije za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma u dogovorenom vremenskom okviru – kako ljudi više ne bi bili u statusu raseljenih osoba.

Svi partneri uključeni u iznalaženje i realizaciju rješenja iz Aneksa VII rade na objedinjavanju svojih podataka o populaciji izbjeglica, interno raseljenih osoba i povratnika, pomoći koja je već pružena i poznatim preostalim potrebama u podršci zajedničkom određivanju prioriteta.

Partneri su također formirali zajedničke timove s općinama u ci-

lju identificiranja i usaglašavanja odabira korisničkih domaćinstava u stanju najveće potrebe te unaprjeđenja održivog pristupa pravima, uslugama i egzistenciji – to je pristup koji se sada treba proširiti na još deset visoko prioriternih općina.

Glavni zadaci Koordinacionog tijela na ministarskom nivou za provedbu Aneksa VII, sa ministricom Borovac na čelu, su dalji rad na provedbi Aneksa VII do njegove potpune realizacije u dogovorenom roku, uključivanje resornih ministarstava koji su u stanju riješiti preostale probleme vezane za provedbu Aneksa VII, mobiliziranje dodatnih resursa vlade za rješavanje preostalih potreba koje su zajednički određene kao prioritetne i promoviranje potpunijeg angažmana lokalnih organa vlasti radi postizanja održivosti rješenja.

Ojačano ministarsko koordinaciono tijelo, intenzivniji timski rad na terenu i unaprijeđena razmjena podataka među partnerima predstavljaju stvarni napredak i potencijal. Programi od sada moraju biti zacrtani, a svi preostali najkrupniji problemi moraju biti postavljeni na put koji će do sredine 2017. godine odvesti do konačnog rješenja.

Djeca iz peteročlane povratničke porodice ispred svog novog doma u općini Olovo, izgrađenog zahvaljujući Državnom projektu u okviru REGIONALNOG PROGRAMA STAMBENOG ZBRINJAVANJA

Regionalni program stambenog zbrinjavanja potiče iz takozvanog Sarajevskog procesa koji je osigurao politički okvir za okončanje dugotrajnog raseljeničtva u zemljama Zapadnog Balkana, osmišljen je na način da obezbijedi trajna stambena rješenja za 74.000 osoba u regiji.

Program se finansira iz multidonatorskog fonda kojim upravlja Razvojna banka Vijeća Evrope, a sredstva u fondu osiguravaju: Evropska unija, SAD, Njemačka, Italija, Norveška, Švicarska, Danska, Turska, Luksemburg, Kipar, Rumunija, Republika Češka, Republika Slovačka i Mađarska.

Očekuje se da će u Bosni i Herce-

govini Državni projekat stambenog zbrinjavanja obezbijediti trajna i održiva stambena rješenja za najugroženije kategorije izbjeglica, interno raseljenih osoba i povratnika. Pomoć će primiti ukupno 5.400 domaćinstava (ili 14.000 osoba), od čega će se 3.850 domaćinstava vratiti i reintegrirati u svoja prijeratna prebivališta, 1.270 domaćinstava će biti integrirano u mjestima raseljeničtva, dok će za 280 korisničkih domaćinstava biti obezbijeđeno trajno stambeno rješenje u okviru sistema socijalne zaštite.

Ukupna vrijednost projekta u Bosni i Hercegovini procijenjena je na 101 milion eura, uključujući i 15 miliona eura koje je obećala Bosna

i Hercegovina kao doprinos države realizaciji projekta.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH imenovano je za Vođeću instituciju Državnog projekta u okviru Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja u BiH, a implementacija pod-projekata povjerena je Federalnom ministarstvu raseljenih osoba i izbjeglica, Ministarstvu za izbjeglice i raseljena lica RS-a i Odjeljenju za raseljena lica, izbjeglice i stambena pitanja Brčko Distrikta.

Održivost projekata Regionalnog programa stambenog zbrinjavanja u BiH će se postići kombiniranjem državnih programa sa projektima koje obezbjeđuju razne lokalne organizacije i međunarodni donatori, uključujući i projekat koji finansira Vlada SAD-a, a koji provodi CRS. Dodatne mjere obuhvataju pomoć starijim i nepokretnim osobama; pomoć za izgradnju puteva do kuća najugroženijih porodica; pomoć porodicama sa više djece; osiguranje ekonomske podrške i pristupa pravima na obrazovanje, rad i zapošljavanje, kao i socijalnu i zdravstvenu zaštitu. Kroz program koji finansira UNHCR identificirani su najdjelotvorniji načini postizanja održivosti za ugrožene raseljene i povratničke porodice.

Do sada je BiH odobreno oko 80 miliona KM kroz četiri pod-projekta u okviru kojih će se osigurati stambeno zbrinjavanje oko 1.870

porodica u više od 80 gradova i općina širom BiH. Do kraja ove godine planirano je useljenje oko 200 porodica, a u narednoj godini oko 1.600 porodica u njihove obnovljene i novoizgrađene domove.

Status odabranih porodica u okviru implementacije prva dva pod-projekta RHP-a u BiH

Fotografija: MLJPI

REGIONALNI PROGRAM STAMBENOG ZBRINJAVANJA Porodica Parganlija: “Naša kuća je naljepša na svijetu”

Tekst: MLJPI

Ratne 1992. godine Parganlija Bego, tada 13-godišnji dječak, morao je sa porodicom napustiti svoju kuću u naselju Kazagići kod Goražda. Kuću u kojoj je proveo djetinjstvo zamijenila je škola koja je u to vrijeme služila kao kolektivni centar. Živjeli su u teškim uslovima, u podrumskim prostorijama punim dima, sa puno ljudi, bez dovoljno hrane i vode. San o povratku svojoj kući, svom domu u Kazagiće davao je utjehu Begi u tim teškim ratnim godinama. Odmah nakon što su se stekli uslovi, već 1996. godine, porodica

Parganlija se vratila u Kazagiće, svojoj kući. Kuća je bila zapaljena, ali Bego nije imao izbora, nije imao gdje drugo da živi. Ugradio je vrata, stavio lim na krov koji je prokišnjavao i kuću osposobio za stanovanje. “Svoja kuća je najbolja, ma kakva da je”, često je znao reći Bego.

U međuvremenu ovaj vrijedni mlađić se oženio i dobio dvoje djece, tako da je sada sedmočlana porodica Parganlija živjela u jednoj prostoriji. Najteže je bilo izdržati hladne bosanske zime. Puhalo je sa svih strana, pa su stavljali deke na

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство за људска прava и избјеглице
BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry for Human Rights and Refugees

na prozore kako bi se bar malo zaštitili od hladnoće i vlage, a bolest i neimaština su im bili stalni pratiloci. Nada u bolji život nagoviještena im je kada su, slijedeći javni poziv Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, 2015. godine potpisali ugovor o dodjeli donacije kroz Regionalni stambeni program. To je bila prekretnica, kada je Parganlijama sve krenulo nabolje. Od organizacije Catholic Relief Services (CRS) Begi je dodijeljen i motokultivator kao pomoć za održivi povratak kao izabranom korisniku Regionalnog stambenog programa. Kupili su i polovnu prikolicu, tako da sada mogu da vuku sijeno i drva.

Bego kaže: „to je dobra mašina, ima 10 konja i od velike mi je pomoći. Vuče i radi za 3 čovjeka, i ne znam šta bih bez nje.”

Pored nove kuće i motokultivatora, Parganlije sada imaju i jednu kravu i kokoške, pa je lakše prehraniti porodicu. Vraćena volja za životom pokrenula je ove dobre ljude naprijed. Posadili su krompir, sadnice jabuke, lozu, orah... Bego sa ponosom pokazuje i zasad lubenice i kroz smijeh kaže: „Možda će i roditi, pa ćemo i lubenica imati”, a otkrio nam je i neke nove “poslovne ideje”. Branje i sušenje ljekovitog bilja, pravljenje džema od bagrema i meda od maslačka, samo su dio Beginih poduzetničkih

planova. Ko zna, možda o Parganlijama budemo pisali i kroz privredne teme.

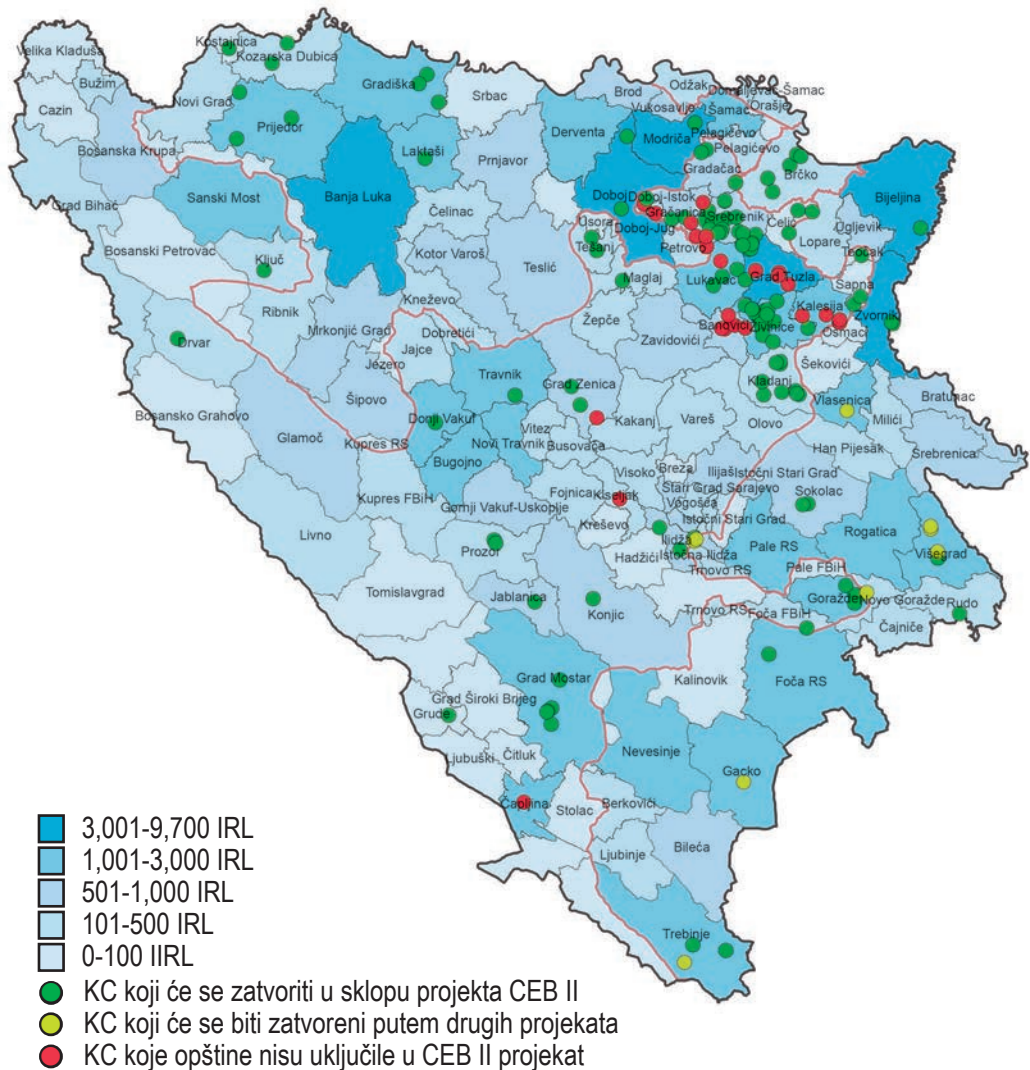
Parganlije izražavaju zahvalnost svima koji su im pomogli, a prije svega Evropskoj uniji, vladama Sjedinjenih Američkih Država, Njemačke, Švicarske, Italije, Turske, Norveške, Danske, kao i svim drugim donatorima. Zahvaljuju se i Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Federalnom ministarstvu raseljenih osoba i izbjeglica, te općini Gočađe.

Bego prati sve informacije o Regionalnom stambenom programu. Raduje ga što će se kroz ovaj projekat praviti i zgrade, na Ilidži i u Foči, i kaže: „Drago mi je da još porodica osjeti sreću, kakvu sam ja osjetio“, jer, kako kaže, „ništa ljepše od toga nema. “Ima puno izbjeglica u svijetu, ali ovi donatori su se odlučili da pomognu baš nama. To nije mala stvar. Još jednom su pokazali da su veliki prijatelji Bosne i Hercegovine i ovog našeg bosanskohercegovačkog naroda. Meni je donacija kroz koju sam dobio novu kuću promijenila život. Čak je i bolest članova moje porodice nekako podnošljivija u novoj kući. Šta da vam kažem, dobio sam kuću, najljepšu na svijetu”, na rastanku nam je rekao Bego.

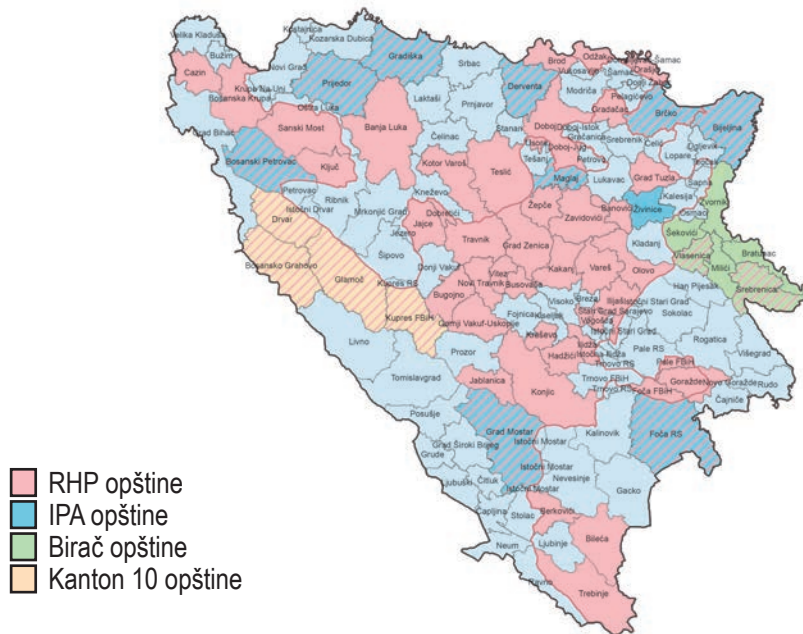

MAPIRANJE RASELJENOSTI I RJEŠENJA U BIH

Distribucija Interno raseljenih osoba u BiH u 2016. godini i lokacije kolektivnih centara, uključujući one čije zatvaranje je predviđeno u sklopu projekta CEB II

Opštine i BD BiH u kojima se odvijaju projektne aktivnosti: RHP, IPA, Kanton10 i Birač

Opštine i BD BiH u kojima se odvijaju projektne aktivnosti: OPEC i SFD

Ekonomska održivost povratka raseljenih ljudi ili njihove integracije u nove sredine u fokusu je projekta “MOJE MJESTO POD SUNCEM” koji podržavaju Evropska unija i UNHCR

Cilj projekta „**IPA 2012 Podrška trajnim rješenjima Revidirane strategije za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma**“ je pružiti pomoć najmanje 2.400 ugroženih interno raseljenih osoba i povratnika, uključujući i žene-žrtve rata, u rješavanju njihovih socijalnih i ekonomskih problema. Ovo će se postići putem tijesne saradnje među lokalnim zajednicama i nadležnim organima, civilnim društvom i partnerskim organizacijama na projektu, uz podršku Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine, Federalnog Ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica, Ministarstva za izbjeglice i raseljena lica RS-a i

Odjeljenja za raseljena lica, izbjeglice i stambena pitanja Brčko Distrikta.

Također poznat pod nazivom „Moje mjesto pod Suncem“, ovaj višegodišnji IPA projekat (2014.-2016.) finansira Evropska unija sa 7 miliona eura, a sufinansira UNHCR sa 1,1 milion eura. UNHCR je također vodeća agencija u realizaciji projekta.

Zajedno sa lokalnim organima vlasti i organizacijama civilnog društva, partneri u realizaciji projekta vrše identifikaciju najugroženijih porodica među interno raseljenim osobama i povratnicima na transparentan način kako bi osigurali da do njih dođe najdjelotvornija po-

moć i da osnaže njihovu socijalnu zaštitu i inkluziju. Od projekta se očekuje da će rezultirati izradom općinskih planova za društvenu inkluziju i socijalnu zaštitu i pružanjem besplatne pravne pomoći 500 osoba, pružanjem podrške u cilju održivosti za najmanje 480 porodica, stambenim zbrinjavanjem 125 porodica, pružanjem osnovne i posebne pomoći 300 djece i porodica i zdravstvene njege u kući za 200 osoba starije životne dobi. Za ovaj projekat je identificirano 10 općina kao prioritet, na osnovu težine i obima problema sa kojima se

suočavaju interno raseljene osobe i povratnici: Distrikt Brčko BiH, Bijeljina, Bosanski Petrovac, Derвента, Foča, Gradiška, Maglaj, Mostar, Prijedor i Živinice. Razne komponente projekta provode UNHCR, Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP), Dječiji fond Ujedinjenih nacija (UNICEF), Međunarodna organizacija za migracije (IOM), Hilfswerk Austria International (HWAi), Bosanski humanitarni logistički servis (BHLS), Fondacija lokalne demokratije (FLD) i Udruženje Vaša prava BiH (VP).

Rezultati implementacije projekta u 2014. i 2015. godini

Izgradnja i rekonstrukcija stambenih jedinica	78%
Priključak na komunalnu mrežu	81%
Podrška kroz lanac vrijednosti	71%
Egzistencijalna podrška	82%
Uspostava komisija za socijalnu zaštitu i inkluziju	Završeno
SZI Akcijski planovi	50%
Usluge za inkluziju djece	Završeno
Usluge za socijalne potrebe starijih osoba	Završeno
Besplatna pravna pomoć	81%

Zajedničkim radom do pronalaska **TRAJNIH I ODRŽIVIH RJEŠENJA** za najugroženije

Tekst: UNHCR

Povratnici u Foču koji su dobili pomoć zahvaljujući projektu „**IPA 2012 - Podrška trajnim rješenjima Revidirane strategije za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma**“, koji od 2014. provodi Visoki komesarijat UN za izbjeglice (UNHCR), danas imaju život dostojan čovjeka.

Podrška sada stiže ljudima kojima je doista potrebna i to direktno na njihova vrata. To je zasluga cijelog tima partnerskih organizacija okupljenih oko projekta, koji sa sedam miliona eura finansira Evropska unija kroz paket IPA 2012. i sa 1.107.500 eura UNHCR, ali i lokalnih vlasti i udruženja povratnika i raseljenih osoba koje predano

rade na njegovoj realizaciji.

Timski rad za pomoć ljudima kojima je ona najpotrebnija

Glavni cilj Projekta je obezbjediti trajna rješenja za najugroženije porodice raseljenih lica, manjinskih povratnika i žena – žrtava rata, i to kroz timski rad i saradnju lokalnih vlasti, mjesnih zajednica, civilnog društva i projektnih partnera. Među osnovnim zadacima je osnivanje timova na opštinskom nivou, sastavljenih od predstavnika opštinskih vlasti, organizacija civilnog društva i partnerskih organizacija, koji će efikasno i transparentno identifikovati najugroženije porodice iz ovih kategorija i kroz projek-

na sredstva obezbijediti konkretnu pomoć za njih.

Tako su kreirana nova radna mjesta ili mogućnosti za samozapošljavanje, stimulisani su i povezani individualni proizvođači sa kompanijama kako bi se osigurao plasman njihovih proizvoda. Izgrađene su i popravljene stambene jedinice sa pratećom infrastrukturom, a povratnicima je pružena efikasna i pravovremena pravna pomoć. Istovremeno im je omogućena i psiho-socijalna integracija u lokalne zajednice.

Foča je jedna je od ukupno 10 opština uključenih u Projekat. Polovinom 2014. formirana je opštinska Komisija za socijalnu zaštitu i inkluziju, a osnovani su i opštinski operativni timovi i radne grupe zaduženi za socijalnu zaštitu, stanogradnju i ekonomsku održivost.

Opština je dobila softver, koji je omogućio stvaranje solidne baze podataka o povratnicima i raseljenim, ali i osnovu za buduće aktivnosti. To je poslužilo kao osnova radnim grupama tokom obnove kuća i za ekonomsku održivost kako bi lakše bili određeni korisnici, a Opština je donijela i odgovarajući Akcioni plan za 2016. i 2017. Svi sugovornici se slažu da se projekat pokazao uspješnim upravo zato što su brzo i efikasno pronađeni ljudi kojima je doista trebalo pomoći kako bi stali na noge i sami dalje nastavili život. O tome se vo-

dilo računa prilikom sastavljanja Komisije i opštinskog Operativnog tima, a u radne grupe uključeni su predstavnici udruženja porodica povratnika i raseljenih osoba, koji imaju najviše saznanja o ovim ljudima. Kako bi dobili što preciznije podatke, kontaktirali su i predsjednike mjesnih zajednica, kao i zaposlene u Centru za socijalni rad.

Govoreći o tome kako se odabiru korisnici, savjetnik načelnika Opštine Foča za pitanja povratka i opštinski koordinator za povratak Lutvija Šukalo ističe da se svakodnevno sastane sa desetak ljudi. Sve se provjerava i zna se cjelokupna situacija. Saradnja sa nevladinim sektorom je izuzetno važna.

Hilfswerk Austria, kao jedan od partnera, angažovan je na stanogradnji i ekonomskoj održivosti u svih deset opština uključenih u projekat. U Foči su u protekle dvije godine imali 16 korisnika, povratnika i raseljenih osoba. Njima su izgrađene i obnovljene kuće prema standardima koje je propisalo Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH. Po prvi put su prilikom obnove i izgradnje kuća povratnicima i raseljenim osobama ugrađene i termo-fasade. Gdje god je bilo moguće, kuće su priključene i na infrastrukturu.

Sudjelujući u projektu, Opština Foča izdala je bez naknade građevinske dozvole i ostalu potrebnu dokumentaciju za gradnju

TRAJNA I ODRŽIVA RJEŠENJA

vraćaju osmjeh na lica raseljenih ljudi

Fotografije: UNHCR/Čerimagić

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство за људска прана и избјеглице
BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry for Human Rights and Refugees

kuća te je dala elaborat za seoski vodovod, što je omogućilo da deset domaćinstava dobije vodu.

Više od 30 porodica dobilo je pomoć kako bi mogle živjeti od svog rada. Također, podržano je i jedno preduzeće kroz proširenje proizvodnih kapaciteta što je omogućilo otvaranje dva nova radna mjesta u Foči.

Kao apoteka

Kada smo ih posjetili u obnovljenoj kući u selu Ivanovići, u fočanskoj mjesnoj zajednici Slatina, sreću nisu krili supružnici Hasan (1949) i Arifa Čorić (1950). Pet godina živjeli su u drvenoj kući, koju su sami napravili. Djeca su im u Sarajevu, ponekad ih posjete, pa povratničke dane provode uglavnom sami. Ključevi nove kuće, izgrađene prekoputa stare brvnare, uručeni su im pred kraj prošle godine. Čorići su dobili motokultivator kako bi mogli lakše obrađivati zemlju i prevoziti drva za ogrjev, te agregat, jer u selu još nema struje.

„Kuća mi je kao apoteka. Daj Bože više ovakvih donacija. Spasili su me da duže živim“, kaže Hasan, koji se odlučio na povratak nakon odlaska u penziju.

Sada je najveća Arifina želja da dobiju struju kako bi mogla uključiti mašinu za veš da više ne pere na ruke.

Za projekat su doznali od Izeta Kunde, predsjednika Udruženja

građana povratnika i raseljenih lica u Foču, koji im je predložio da predaju papire u Opštini.

Projekat “IPA 2012 - Podrška trajnim rješenjima Revidirane strategije za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma“ ponovo je pokrenuo povratak i ljudima vratio osmijeh, a osim u Foči provodi se i u Brčo Distriktu BiH, Bijeljini, Bosanskom Petrovcu, Derventi, Gradišci, Maglaju, Mostaru, Prijedoru i Živicama.

Ugroženi stanovnici kolektivnog centra u općini Tešanj nadaju se boljoj budućnosti uz pomoć projekta ZATVARANJA...

U Bosni i Hercegovini više od 8.5 hiljada ljudi još uvijek živi u nehumanim uvjetima u 156 kolektivnih centara i alternativnom smještaju. Potrebno je iznaći odgovarajuća rješenja za njihove korisnike. Mnogi od njih su interno raseljene osobe koje ne mogu ili se ne žele vratiti u mjesto prijeratnog prebivališta iz objektivnih razloga i kojima je potrebna humanitarna pomoć, zaštita i podrška u integraciji u zajednice u kojima trenutno žive. Većina korisnika su starije osobe, hronični bolesnici, osobe s invaliditetom, žene-žrtve rata, visoko traumatizirane osobe i domaćinstva koja vode žene.

Glavni cilj projekta **“Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnog**

smještaja putem obezbjeđenja javnih stambenih rješenja“ je stambeno zbrinuti oko 7.247 ugroženih korisnika 121 kolektivnog centra (78% od ukupnog broja) i alternativnog smještaja u 2.611 stambenih jedinica u 46 općina širom Bosne i Hercegovine do 2019. godine. Rješenja predviđena projektom, koji je također poznat pod nazivom „CEB II“, će uglavnom obuhvatiti neprofitno socijalno stanovanje i smještaj u gerijatrijskim i drugim specijaliziranim ustanovama. UNHCR također zagovara održivost ovih rješenja, uključujući i zadovoljavajuće rješavanje statusa i korištenja prava.

Za realizaciju ovog projekta je Razvojna banka Vijeća Evrope (CEB)

... KOLEKTIVNIH CENTARA I ALTERNATIVNOG SMJEŠTAJA KROZ OSIGURANJE JAVNIH STAMBENIH RJEŠENJA

državi odobrila kredit u iznosu od 60 miliona eura, dok je doprinos države ovom projektu vrijedan 42,7 miliona eura (u novcu i natu-ri). UNHCR je dobio grant u vrijednosti dodatnih 1,15 miliona eura od Razvojne banke Vijeća Evrope/ Zajedničkog fonda za Zapadni Bal-kan (EWBJF) za tehničku pomoć i administrativne usluge za struktu-re uključene u realizaciju ovog pro-jekta do kraja 2017. godine i kao podršku praćenju i verifikaciji kori-snika projekta.

Među partnerima u realizaciji pro-jekta je Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Herce-govine, uz podršku resornih enti-tetskih ministarstava, i lokalnih or-gana vlasti i UNHCR-a.

Početkom 2016. godine, UNHCR je angažovao dugogodišnju par-tnersku organizaciju Chatolic Re-lief Services (CRS) da, između ostalog, razvije akcione planove za senzitiviranje domicilnog stanov-ništva, kako bi bivši stanari kolektivnih centara bili dobro prihvaćeni u lokalnoj zajednici po preseljenju u objekte socijalnog stanovanja, te postali njeni ravnopravni članovi. U okviru istog zadatka, planirano je da se razvije prijedlog višegodišnjeg projekta za uspješnu socijal-nu i ekonomsku inkluziju ovih ljudi

Fotografija: UNDP

Dragan je jedino dijete u povratničkom selu Tiškovac, zajednici podržanoj projektom u KANTONU 10, koji finansira UNTFHS

Cilj projekta „**Primjena koncepta ljudske sigurnosti u cilju stabilizacije zajednica u Kantonu 10**“ je jačati partnerstvo između lokalnih organa vlasti i sudionika u projektu radi jačanja kapaciteta kantonalnih i općinskih vlasti u pružanju socijalnih usluga i drugih vidova podrške ugroženim kategorijama, interno raseljenim osobama i povratnicima. Projektom se posebno nastoje riješiti ekonomski, socijalni i drugi dispariteti koji osobito pogađaju ugrožene kategorije u Kantonu 10 kroz mnogobrojna područja – od škole do policije, od podrške ekonomskom razvoju do podrške izgradnji kapaciteta vlasti. Ovaj trogodišnji projekat podržan

je putem Fonda Ujedinjenih nacija za ljudsku sigurnost (UN TFHS) s procijenjenim budžetom u vrijednosti od 2,5 miliona USD. Projekat zajednički provode UNDP, UNICEF, UNHCR i IOM u partnerstvu sa Vladom Kantona 10, općinama u Kantonu 10, Crvenim križem, Kantonalnim centrom za socijalni rad i lokalnim organizacijama civilnog društva.

„**Projekat za razvoj i saradnju u regiji Birač**“ zajednička je inicijativa UNDP-a, UNICEF-a i UNHCR-a koja se nadograđuje na već realiziranu i postojeću podršku datu općinama u regiji Birač, te potiče na međuopćinsku i regio-

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство за људска права и изbjеглице
BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry for Human Rights and Refugees

Fotografija: UNICEF

U Vlasenici je uz podršku projekta BIRAČ otvoren „Kutak podrške“ za djecu sa smetnjama u razvoju i njihove roditelje

nalnu saradnju kako bi se pružila podrška partnerskom pristupu od dna prema vrhu radi razvoja i poticanja teritorijalne povezanosti. Ovim pristupom koji je primarno usmjeren na subregionalne teritorije rukovode lokalne akcione grupe (LAG) koje se sastoje od predstavnika lokalnih javnih i privatnih društveno-ekonomskih interesa. Projekat počiva na zajedničkoj regionalnoj integrisanoj razvojnoj strategiji, osmišljenoj da vodi računa o lokalnim potrebama i potencijalima, te da potakne aktivni angažman svih aktera u ostvarivanju zajedničkog regionalnog razvojnog programa.

Očekivani rezultat Projekta, koji

finansira Vlada Nizozemske (u vrijednosti od 2,1 miliona USD), a sufinansira pet općina (u vrijednosti od 300.000 USD), je identifikovanje manjinskih povratnika i zajednica kako bi njihove potrebe mogle biti rješavane kroz socijalne i razvojne planove.

Projekat realiziraju Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS-a, Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS-a, Ministarstvo prosvjete i kulture RS-a, opštine Srebrenica, Milići, Bratunac, Zvornik i Vlasenica i UNDP, UNICEF i UNHCR (koji imaju savjetodavnu ulogu).

Fiza Velagić iz općine Glamoč s ministricom Borovac PROJEKT ELEKTRIFIKACIJE POV RATNIČKIH PODRUČJA

U projekte elektrifikacije povratničkih područja do sada je uloženo oko 15.770.000 KM, u 60 projekt-nih opština u BiH, čime je priključeno na elektro-mrežu više od 2.050 obnovljenih stambenih jedinica povratnika i raseljenih osoba, a u narednom periodu će se priključiti još dodatnih oko 300 stambenih jedinica.

Ministrica za ljudska prava i izbjeglice BiH Semiha Borovac u februaru 2016. godine u Općini Glamoč potpisala je sporazume o saradnji na realizaciji projekata elektrifikacije stambenih jedinica raseljenih osoba i povratnika vrijedne 267.500 KM, a sa tim sredstvima

će biti izvršena elektrifikacija 40 povratničkih domova u općinama Glamoč, Dobretići, Gacko i Ravno. Nakon potpisivanja sporazuma, ministrica Borovac je obišla povratnike u selu Dragnjići udaljenom tridesetak kilometara od Glamoča. Mještani nisu skrivali zadovoljstvo činjenicom da su osigurana sredstva za elektrifikaciju njihovog sela. "Najviše bih voljela svjetlo da mi dođe dok sam živa da vidim još ovaj dunjaluk", poručila je 94-godišnja nana Fiza Velagić iz sela Dragnjići.

Ministrica je naglasila kako je Vijeće ministara BiH predano rješavanju egzistencijalnih problema

povratničke populacije kao jedne od najugroženijih kategorija stanovništva u BiH.

“Nažalost, i 20 godina nakon rata, ta populacija se i dalje susreće sa nepostojanjem ni minimuma uvjeta za povratak kao što je nepostojanje elektro ili putne infrastrukture, a potom i nemogućnosti zaposlenja, zdravstvene zaštite, obrazovanja... Sve to vodi ka ostvarenju našeg cilja, a to je stvaranje uslova za održivi povratak, odnosno uslova da povratnici žive život dostojan čovjeka u 21 stoljeću”, navela je Borovac.

Komisija za izbjeglice i raseljene osobe BiH je krajem marta 2016. godine donijela Odluku o okvirnom rasporedu sredstava za 2015. godinu kojom se 625.000 KM raspoređuje za finansiranje projekata elektrifikacije stambenih jedinica raseljenih lica i povratnika. Ova sredstva bit će dodjeljena na osnovu Javnog poziva opštinama u BiH od strane Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH za dostavu prioriternih potreba po pitanju elektrifikacije povratničkih lokaliteta.

Fotografija: MLJPI

U toku je obnova kuće u Novom Travniku putem projekta podržanog od SAUDIJSKOG FONDA ZA RAZVOJ

Kreditom Saudijskog fonda za razvoj u iznosu od 22 miliona KM, sufinansira se projekat “**Održivi povratak izbjeglica i raseljenih osoba: Rekonstrukcija stambenih jedinica**”, odnosno rekonstrukcija stambenih jedinica, infrastruktura i socijalna infrastruktura kako bi se osigurala trajna rješenja za oko 4.000 osoba – izbjeglica, interno raseljenih osoba i povratnika koji su raseljeni iz svojih domova tokom sukoba 1992-1995. Projektom će biti obnovljena 901 stambena jedinica (u Federaciji BiH - 553 stambene jedinice, u Republici Srpskoj - 314 stambenih jedinica i u Brčko Distriktu -34 stambene jedinice).

Provedba projekta započela je

2015. godine, a realizovat će ga nadležni organi u ukupno 83 općine Federacije BiH (50) i Republike Srpske (33), kao i u Brčko Distriktu. U nekim slučajevima, projekat realizuju općine, na njihov zahtjev, kako bi se osigurala najefikasnija i najekonomičnija realizacija.

Dosad je počelo izvođenja radova u 9 općina na 77 stambenih jedinica, a tokom 2016. godine očekuje se završetak radova na oko 300 stambenih jedinica, na području cijele BiH.

Kreditom **OPEC Fonda za međunarodni razvoj (OFID)** u iznosu od 7 miliona USD će se sufinansirati rekonstrukcija približno 400 stambenih jedinica, čime će se stam-

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство за људска права и изbjеглице
BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry for Human Rights and Refugees

Kuća u Varešu obnovljena sredstvima OPEC FONDA ZA MEĐUNARODNI RAZVOJ

beno zbrinuti oko 1.500 izbjeglica, raseljenih osoba i povratnika, te će se potpomoći njihova reintegracija u društvo. Dva BiH entiteta i Brčko Distrikt sufinansiraju projekat sa jedan milion dolara, u cilju osiguranja trajnih rješenja za izbjeglice i raseljene osobe, naročito za tzv. manjinske povratnike, u svim dijelovima zemlje.

Projekat je započeo 2013. godine, a realizira se u 45 općina u Federaciji BiH i Republici Srpskoj, kao i u Brčko Distriktu. Projekat su završila dva implementatora (u skladu sa važećom odlukom Komisije za izbjeglice i raseljene osobe BiH), a u toku su aktivnosti obnove 29 stambenih jedinica u Brčko Distriktu BiH. Prema podacima Federal-

nog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica i Ministarstva raseljenih lica RS-a, dosad je ukupno obnovljena 341 stambena jedinica u 51 gradu/općini, u oba entiteta.

Zahvaljujući uštedama u provedbi projekta, odobreno je dodatnih 71 korisnika za ovaj projekat, a Komisija za izbjeglice i raseljena lica BiH trenutno verificira dodatne liste korisnika, u cilju obnove dodatnog broja stambenih objekata. Sve u svemu, analiza dosadašnje realizacije projekta i stepen njegove završenosti ukazuju da je cilj projekta postignut.

20 June
World Refugee Day

BOSNA I HERCEGOVINA
Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство за људска права и избјеглице
BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry for Human Rights and Refugees

20. juni/lipnja
Svjetski dan izbjeglica

Zajedno za najugroženije
Together for the most vulnerable